

Na 11. Međunarodnoj konferenciji o površinskoj eksploataciji koja je održana na Zlatiboru u oktobru 2014. godine predstavljen je rad dr D. Jelisavac Erdeljan „Zakonske procedure u vezi zaštite životne sredine kao rizik u procesu otvaranja novih rudnika“.

Posmatrajući procese koji se odvijaju do početka eksploatacije sirovina i dobijanja prvih količina rude, oni se mogu grubo podeliti na dve faze: fazu geoloških istraživanja i definisanja kvalitativnih, kvantitativnih i prostornih elemenata ležišta i fazu eksploatacije ležišta mineralnih sirovina.

U fazi istražnih radova ne može se sa sigurnošću potvrditi da će se na istraživanom prostoru ostvariti eksploatacija. Ipak u ovoj fazi investiraju značajna sredstva u istražne radove i izradu elaborata na osnovu kojeg se izdaje potvrda o utvrđenim bilansnim rezervama.

Sredstva uložena u fazi istraživanja biće povraćena tek u fazi eksploatacije.

Zakonske obaveze vezane za zaštitu životne sredine u fazi istraživanja nisu ni komplikovane ni zahtevne, kako ekonomski i vremenski, tako ni proceduralno.

Na osnovu potvrde o rezervama i resursima kojom se prostorno, kvantitativno i kvalitativno definiše ležište, procedura se nastavlja u pravcu ostvarenja prava na eksploataciju ležišta.

Dokumentacija koja se odnosi na zaštitu životne sredine rezultat je procedure sprovedene u cilju dobijanja saglasnosti na Studiju uticaja na prirodno okruženje rudnika. Kroz ovu proceduru predviđeno je uključivanje zainteresovane javnosti u proces odlučivanja o načinu zaštite i unapređenje životne sredine u toku izvođenja radova na eksploataciji mineralnih sirovina u njihovom okruženju.

To je momenat u procesu otvaranja rudnika kada se po prvi put konsultuje zainteresovana javnost, ali do tog momenta uložena značajna sredstva koja mogu nepovratno biti izgubljena u slučaju negativnog stava javnosti prema rudarskim aktivnostima u njihovom neposrednom životnom okruženju.

Upravo ove neizvesnosti čine zakonsku proceduru u vezi životne sredine jednim od najvećih rizika u procesu otvaranja rudnika. Iako bi trebalo da u momentu pokretanja proizvodnje na rudnicima, kada su sve procedure uspešno završene, rizici budu prevaziđeni - nije tako. Činjeničnost nam daje drugačiju sliku - na pomolu je najveći rizik - rizik obustave radova usled negodovanja javnosti. Nastavljajući dalje sa usklađivanjem zakonske regulative sa pravom EU na pomolu su i nove, dodatne procedure koje su vezane za implementaciju projekta NATURE 2000.

Ovim projektom će biti uspostavljen mreža zaštićenih staništa povezanih koridorima komunikacije između tih staništa, uvodi se i nova procedura za projekte.

Da bi se problem procedura za zaštitu životne sredine podveo pod kategoriju „rizika“ potrebno je potpuno definisati sve uslove koji su potrebni da bi se procedure sprovele do

kraja, odnosno, da bi se u fazi istraživanja moglo tačno znati koji su rizici sa kojima će se preduzeće suočiti u procesu sticanja prava na eksploataciju sirovina. Preduzeće mora imati saznanje još u toku ulaganja u istraživanja da se na nekom prostoru ne mogu izvoditi radovi na eksploataciji iako su dozvoljeni radovi na istraživanju mineralnih sirovina. Takođe investitor mora imati informaciju kakvo je raspoloženje zainteresovane javnosti u pogledu razvijanja radova na eksploataciji sirovina u njihovoj neposrednoj okolini.